
Sexuální agrese u žen

Gerlová E.¹, Weiss P.²

Policejní akademie ČR, katedra společenských věd, Praha,
vedoucí katedry doc. PhDr. L. Čírtková, CSc.¹
Sexuologický ústav 1. LF UK a VFN, Praha,
přednosta doc. MUDr. J. Zvěřina, CSc.²

Souhrn

Autoři podávají přehled o zjištění homo- i heterosexuální agrese u žen, o její prevalenci, etiologii (především na základě Ellisovy biosociální teorie sexuálního násilí), nejčastějších formách sexuálně agresivního chování (především verbální agrese, nepřímá agrese v podobě šíření pomluv, manipulativní chování spojené s emočním nátlakem), o typech a charakteristikách sexuálně agresivních žen a o mýtech, s nimiž se v této oblasti nejčastěji setkáváme. Boření mýtu o sexuálně neagresivní ženě přitom nemá odvádět pozornost od problematiky mužské sexuální agrese vůči ženám, autoři však považují za potřebné poukázat na skutečnost, že i ženy užívají nejrůznější formy sexuálního násilí, jehož výsledkem může být viktimizace muže nebo jiné ženy, v některých případech i se závažnými důsledky na psychiku obětí.

Klíčová slova: sexuální agrese, ženy, výskyt, etiologie.

Summary

Gerlová E., Weiss P.: Sexual Aggression in Women

The authors provide a review of researches concerning the homo- and heterosexual aggression of women, its prevalence, etiology (especially on the basis of Ellis' biosocial theory of sexual violence), most frequent forms of sexually aggressive behavior (verbal one, indirect forms, manipulative forms), types and characteristics of sexually aggressive women, and myths we meet in this area. Destroying these myths about sexually non-aggressive women must not suppress the sensitivity to sexual aggression of men against women. The authors wish to point only to the fact that women may also use different forms of sexual behavior leading to victimization of men or other women.

Key words: sexual aggression, women, prevalence, etiology.

Čes. a slov. Psychiat., 102, 2006, No. 1, pp. 18–23.

ÚVOD

U sexuálního násilí se obvykle předpokládá, že pachatelem je muž a žena je v roli oběti. Ne vždy je tento předpoklad pravdivý. Relativní opomíjení skutečnosti, že i žena někdy užívá sexuální násilí, přitom odráží obecnou tendenci psychologického výzkumu zaměřeného na agresivní jednání jako na mužský fenomén [13]. Fyzické formy agrese se sice zdají být více rozšířeny mezi muži než mezi ženami, v jiných formách agresivního chování jako je verbální agrese, nepřímá agrese v podobě šíření pomluv, manipulativní chování spojené s emočním nátlakem, ženy a dívky však možná převládají. Sexuální agrese žen přitom může být – tak jako je tomu i v případě mužských pachatelů – orientována homo- i heterosexuálně.

Výzkum zaměřený na sexuální agresi se do 80. let minulého století zaměřoval na muže v roli pachatele a ženu v roli oběti, a to jako odraz empirického zjištění, že většinu závažných sexuálních útoků skutečně páchají muži. Nicméně v dotazní-

cích, kde byly otázky formulovány rodově neutrálně, se začaly objevovat i odpovědi mužů, kteří vypovídali o sexuálním nátlaku a agresi ze strany žen. Zahrnou-li se pak do sledovaného chování i jiné formy nátlaku než je fyzické násilí, studie zjišťují poměrně malé rozdíly v prevalenci sexuálního násilí mezi pohlavími.

I přes tyto poznatky byla většina výzkumů v této oblasti zatím zaměřena na zjištění nestandardních taktik, kterých užívají muži, aby získali sexuální přístup k ženám. Tyto taktiky ale mohou užít jak muži tak i ženy pro získání sexuálních partnerů. Lze je odstupňovat z hlediska závažnosti použitého nátlaku. Za nejméně nebezpečné lze považovat taktiky směřující k sexuálnímu vzrušení partnera i přes jeho předchozí odmítnutí – například pokračující dotýkání, líbání, svlékání. Nebezpečnější jsou taktiky emočních manipulací a lži, tedy vytváření verbálního psychologického nátlaku – opakování sexuálních návrhů po odmítnutí, zastrasování ukončením vztahu, vydírání, vyhrožování. Ještě závažnější je pak použití alkoholu nebo drog – může jít o využití výhody kontak-

---

tu s někým, kdo je již intoxikován nebo o cílené intoxikování partnera, nejčastěji jeho opití. Objekt v těchto případech nemusí být schopen posoudit nabídku a někdy nemusí být schopen ani fyzicky uniknout ze situace. Nezávažnější podobou sexuálního násilí je pak užití fyzické síly.

HETEROSEXUÁLNÍ AGRESE U ŽEN

Data o prevalenci sexuálního násilí ze strany žen vůči mužům výrazně kolísají – podle dále uvedených výzkumů o této zkušenosti vypovídaly 4 % až 58 % mužů. Odlišnosti v získaných datech jsou způsobeny především rozdíly v operacionálním vymezení sexuálního násilí – podle různých definic sexuální agrese jsou pak do výzkumů zahrnovány odlišné formy sexuálního nátlaku. Struckman-Johnsonová a Struckman-Johnson [25] například zjistili, že z 318 jimi zkoumaných mužů bylo 43 % vystaveno alespoň jednou sexuálnímu donucování ze strany žen. U 75 % z nich šlo o verbální nátlak, ve 40 % o pokus muže opít, v 19 % zastrasování odebráním lásky a v 8 % o fyzické omezování. Anderson a Aymami [2] zjistili, že ve vzorku 128 vysokoškoláků 44,9 % vypovědělo o snaze ženy je opít, u 20,3 % o vyhrožování sebepoškozením ženy, u 29 % o verbálním nátlaku, u 18 % o vyhrožování ukončením vztahu a překvapivě u 4,7 % dokonce o ohrožování zbraní. Struckman-Johnsonová a spol. [26] referují o tom, že až 58 % mužů ze souboru 275 vysokoškoláků se cítilo minimálně jednou objektem sexuální perzistence, tedy byli dále vybízení k sexu poté, co již partnerku odmítli.

I když lze předpokládat, že latentní kriminalita bude – podobně jako v případě sexuálních agresí u mužů – v případě ženských agresivních deliktů velmi vysoká, z přehledu relevantní literatury jednoznačně plyne, že případy znásilnění páchaných ženami jsou popisovány vzácně. Pokud se ženy dopouštějí sexuálního násilí, obvykle jsou objektem příbuzní nebo známí, a na rozdíl od obětí mužských sexuálních agresorů častěji i stejného pohlaví [18].

Podle O'Connora [21] například ve Velké Británii spáchaly v letech 1975 až 1984 ženy 1,5 % pedofilních deliktů a 1 % sexuálních deliktů obecně. Při sexuálně násilných činech byly ve většině případů tyto ženy odsouzené pro napomáhání trestnému činu jako spolupachatelky muže, který se dopustil znásilnění. Podobně výsledky studie Travina a spol. [29] potvrdily, že sexuální delikventky tvoří celkem 1,65 % ze všech odsouzených žen v USA. I tyto autoři potvrzují, že pachatelky byly trestány většinou pro sexuální zneužití, méně pak pro sexuální agresi – to pouze asi v sedmině případů. Pro znásilnění však byly trestány častěji než v Británii jako hlavní pachatelky, tedy ne jako pouhé spolupachatelky mužů.

Vzhledem k nižší intenzitě užití agrese nebývá

jí obvykle případy sexuálního násilí žen trestně postihovány. Mezi pachateli sexuálních deliktů jsou ženy naprostou výjimkou, a pokud už jsou pro podobný trestný čin vyšetřovány, je méně než v případě mužských pachatelů pravděpodobné, že budou také souzeny a odsouzeny. Kromě vyšší společenské tolerance pro nekonformní sexuální chování žen v tom může hrát roli i skutečnost, že deviantní žena je pravděpodobně více než deviantní muž schopna realizovat své odlišné potřeby na fantazijní úrovni nebo v rámci partnerského vztahu. Navíc, jak konstatují Groth a Birnbaum [9], i pokud se ženy sexuálních deliktů dopouštějí, jejich chování je podstatně méně agresivní než v případech mužských pachatelů. Je tedy i méně pravděpodobné, že budou vyšetřovány, souzeny a odsouzeny [19]. Někteří autoři, například Lieverse a spol. [16], vidí možné příčiny tohoto jevu v hormonální podmíněnosti agresivního chování, v přímém spojení agresivity a hladiny plazmatického testosteronu, která je u žen samozřejmě podstatně nižší než u mužů.

HOMOSEXUÁLNÍ AGRESE U ŽEN

Sexuální násilí se objevuje ve všech typech partnerských vztahů. Veřejná, ale i odborná diskuse je přitom téměř výhradně soustředěna pouze na vztahy heterosexuální. V řadě výzkumů zaměřených na sexuální viktimizaci ženy vůbec není položen dotaz zjišťující pohlaví pachatele. Pokud pak byla zkoumána sexuální agrese v homosexuálních vztazích, pak se jednalo převážně o vztahy mezi muži [11, 14]. Sexuální násilí v lesbických vztazích bylo dosud zkoumáno pouze sporadicky. O tom, že nemusí jít o tak vzácný fenomén, přitom svědčí například výsledky průzkumu Loulanové [17] u souboru účastnic jejích seminářů, kde až u 17 % z nich autorka zjistila zkušenost se znásilněním spáchaným družkou, milenkou nebo přítelkyní. Podobně Watermanová a spol. [32] zjistili při výzkumu sexuálního násilí realizovaném na souboru vysokoškoláků, že u 36 lesbických studentek tohoto souboru až třetina referovala o vynuceném sexu v současném či v bývalém vztahu. Tjaden a spol. [28] uvádějí, že 11 % ze 79 žen, které žily s partnerkou ve společné domácnosti, uvedlo, že byly znásilněny a/nebo fyzicky zneužívány partnerkou (získané údaje o fyzickém a sexuálním zneužívání však nejsou v této studii odděleny). Waldner-Haugrud a Vaden-Gratch [31] zjišťují minimálně jednu zkušenost se sexuálním násilím spáchaným partnerem stejného pohlaví u 52 % bílých lesbických žen a homosexuálních mužů. V tomto výzkumu však, bohužel, není oddělena prevalence sexuálního násilí podle pohlaví. Uvedené studie přitom souhlasně zjišťují (a to jak v případě lesbiček tak i gayů), že pro homosexuální jedince přinucené k sexu bylo po traumatizaci vel-

mi obtížné získat přístup k psychoterapii či jinou formu podpory.

Zajímavé výsledky přinesla studie zaměřená na sexuální násilí na ženách z prostředí tří amerických věznic provedená Struckman-Johnsonovou [24]. V první věznici referovalo o sexuálním útoku ze strany ženy nebo muže 8 %, ve druhé 9 % a ve třetí dokonce 19 % vězněných žen. Téměř polovina sexuálních útoků, o kterých vězeňkyně vypovídaly, byla spáchána spoluvězeňkyněmi. Jednalo se o incidenty pohybující se na škále od osahávání až po skupinové znásilnění. Podle autorky podmínky ve věznicích mohou potenciálně posilovat ženskou sexuální agresivitu a navíc je podle jejích závěrů pravděpodobné, že ženy, které se dostaly za své činy do vězení, jsou zvýšeně agresivní oproti typickým nekriminálním ženám.

Autorka však rovněž zjistila, že k sexuálnímu obtěžování a zneužívání žen dochází i ze strany zaměstnanců. Podle výsledků tohoto výzkumu jak muži tak i ženy pracující ve věznicích zneužívali své autority k podplácení, vyhrožování a nátlaku za účelem sexuálního kontaktu. Celkově byla více než polovina sexuálních útoků spáchána ženami. Autorka uzavírá, že by bylo zajímavé dále studovat charakteristiky obětí, z jakého důvodu se tyto ženy staly terčem sexuální agrese (ve studovaném vzorku žen byl relativně vyšší počet žen, které referovaly o své lesbické či bisexuální orientaci, ve hře by mohl být vzhled oběti či její pasivita), podstatné by ale bylo dozvědět se více o motivech pachatele – zda jejich chování bylo vedeno sexuální touhou a fantaziemi, nesprávně vyjádřenou touhou po intimitě či potřebou moci a dominance.

Girshicková [8] považuje v souvislosti se sexuálním násilím v lesbických a bisexuálních vztazích za stěžejní čtyři oblasti: a) připustit, a to jak v širší společnosti, tak v komunitě homosexuálních žen, že sexuální násilí mezi ženami existuje; b) změnit legislativu tak, aby odrážela závažnost sexuálního zneužívání mezi ženami (u nás novela zákona o znásilnění už tento problém vyřešila tím, že nerozlišuje pachatele podle pohlaví); c) rozšířit služby organizací zabývajících se sexuálním násilím a pomoci obětem i na služby obětem násilí způsobené ženou; d) přinutit iniciativy bojující za ukončení násilí proti ženám, aby se zabývaly i touto formou sexuální agrese.

ETIOLOGIE SEXUÁLNÍ AGRESE U ŽEN

V současné době neexistuje jednotná teorie či soustava teorií, které by objasňovaly etiologii ženské sexuální agrese. Některé teorie užívané pro vysvětlení sexuální agrese u mužů by bylo možné aplikovat i na objasnění ženské sexuální agresivity, u jiných se však mechanická analogie jeví spíše jako kontraproduktivní.

Tak například feministická hypotéza, že znásilnění je prostředkem, kterého muži užívají k udržení sociální kontroly a dominance nad ženou [3] zcela ignoruje fakt, že i žena může být zdrojem sexuální viktimizace muže či jiné ženy. Feministický postulát o užití kontroly a síly ve vztazích může být sice v určitých případech platný, ale některé jeho předpoklady (například že zneužití moci pochází od mužů a že jeho zdrojem je maskulinita) nejsou provedenými výzkumy potvrzovány [12]. Existenci patriarchálního násilníka, který cítí potřebu kontrolovat svého partnera a v případě vzepření se kontrole reaguje donucováním, výzkum sice potvrzuje, tento koncept by však měl být podle Hogbena a Watermanové [12] rozšířen i na některé ženy.

Zajímavou teorii, kombinující koncepty biologického a sociálního učení a vytvářející alternativu feministické teorii, vytvořil Ellis [4, 5, 6, 7]. Podle této tzv. biosociální teorie sexuální agrese je motivace sexuálně agresivního chování výsledkem dvou hybných sil – sexuálního pudu a touhy vlastnit a kontrolovat. Lidé mají, společně s některými živočichy, rozvinutý sexuální pud a tendenci chovat se vlastnický k reprodukčně významným zdrojům, včetně osob opačného pohlaví – a to jak muži, tak i ženy. Přírozený výběr zvýhodňuje muže se silným sexuálním pudem a ženy, které obezřetněji zvolí perspektivního partnera – takového, který demonstruje zájem o dlouhodobý svazek. Motivace sexuální agrese ve své podstatě není naučená, její aktuální taktiky jsou však osvojené jednak při experimentování při dvoření a jednak skrze postoje zprostředkované konkrétní kulturou. Osoby obou pohlaví zkoušejí spektrum reprodukčních strategií či taktik, které jim mají napomoci uspokojit sexuální potřeby. Některé z těchto taktik zahrnují i lest a nátlak.

Teorie předpokládá, že muži a ženy se liší v některých podstatných aspektech svého reprodukčního chování. Průměrný muž má silnější sexuální pud a větší touhu ovládat a kontrolovat více sexuálních partnerek. Jeho citlivost k bolesti a utrpení druhých je navíc nižší než u žen, protože jeho mozek je více vystaven vlivu testosteronu. Jedinci s vystupňovaným sexuálním pudem a se sníženou citlivostí budou disponovanější k tomu, aby se naučili sexuálně agresivnímu chování. Je-li správná biosociální teorie sexuálního násilí, sexualita hraje podstatnou roli v motivaci sexuálního násilí u obou pohlaví. Tato teorie umožňuje vyvodit hypotézu, že se vzrůstající měrou užití fyzické síly bude vzrůstat i proporce útočníků mužského pohlaví.

Výsledky meta-analýzy 19 studií podle autora [7] podporují předpoklady této teorie. Empirické důkazy totiž potvrzují, že tak jak se zvyšuje užití fyzické síly u sexuálního násilí, ubývá žen v roli pachatele. Ženy jsou pak výrazněji zastoupeny u sexuálních agresí pomocí verbálního a emocio-

nálního nátlaku (který však může mít také velmi závažné podoby – například případ vyhrožování profesorky, že pokud s ní student nezačne spát stejně jako s její kolegyní, zveřejní celou záležitost).

Nedávný výzkum německých autorek Kraheové a spol. [15] podpořil dřívější zjištění jiných badatelů [1, 33], podle kterých sexuální agrese u žen může souviset i s jejich zkušeností se sexuálním zneužitím v dětství. V souboru sexuálně agresivních žen těchto autorek jich vypovídalo o této zkušenosti více než dvojnásobek ve srovnání se ženami neagresivními. Sexuálně agresivní respondenty rovněž uváděly signifikantně vyšší počty koitálních i nekoitálních partnerů v anamnéze.

Zajímavé údaje poskytl výzkum, který provedl Miccio-Fonseca [20]. Autor srovnal hlavní psychologické charakteristiky mužských a ženských sexuálních delikventů. Zjistil, že obě skupiny se nelišily z hlediska věku, vzdělání nebo psychiatrické heredity. Ženy však měly častěji v anamnéze pokus o sebevraždu (44 % oproti 15 % mužů), měly častěji v minulosti pohlavně přenosné choroby, ale současně méně sexuálních partnerů. Častěji než jejich mužské protějšky byly v dětství obětmi incestu (33 % oproti 13 %), později i znásilnění (39 % oproti 4 %). K sexuální traumatizaci přitom u nich došlo v mladším věku (56 % bylo sexuálně zneužito ve věku do šesti let) a závažnějším způsobem (u 56 % penetrací).

Při srovnání sexuálních delikventek se ženami, které byly ve výkonu trestu za nesexuální delikty, se rovněž v některých charakteristikách obou skupin projevily výrazné rozdíly. Sexuální delikventky měly v anamnéze častěji vztahové problémy (50 % oproti 27 %), problémy ve škole (33 % oproti 17 %), předchozí problémy se zákonem (89 % oproti 52 %). Lišily se i v sexuální anamnéze – měly častěji interrupce, pohlavně přenosné choroby, byly častěji obětmi sexuálního zneužití v dětství (56 % oproti 32 %). Validitu tohoto výzkumu však snižuje skutečnost, že zatímco počet vyšetřených sexuálních delikventů mužů byl 332 a nesexuálních delikventek 215, skupinu sexuálních delikventek tvořilo pouze 18 probandek.

Výzkumy dále zjišťují, že s výskytem sexuálně agresivního chování u žen výrazně koreluje výskyt dvou forem nejasné, dvojnásobné komunikace. Je to tzv. token rezistence (kdy osoba verbálně na sexuální nabídku reaguje odmítavě, říká ne, přestože má o sexuální kontakt zájem), druhou formou dvojnásobné komunikace je pak tzv. compliance (vyhovění, svolení, kdy osoba na sexuální nabídku reaguje kladně, říká ano, přestože ve skutečnosti zájem o sexuální kontakt nemá). V této souvislosti Kraheová a spol. [15] uvádějí, že u žen, které samy protikladně komunikují v sexuálních situacích, lze očekávat, že budou i partnerův nesouhlas interpretovat jako falešný. V návaznosti na to užívají sexuálního nátlaku, aby přemohly jeho nave-

nek prezentovaný nezájem. Dle zjištění uvedených autorek jak token rezistence tak i compliance byly signifikantně spojeny s vyšší mírou sexuální agrese.

MÝTY O SEXUÁLNÍ AGRESI U ŽEN

Stejně jako problematika znásilnění ženy mužem i sexuální násilí žen je opředené falešnými mýty a stereotypy. Dokazuje to například výzkum Smithe a spol. [23], kteří na vzorku vysokoškolských studentů (77 mužích a 89 ženách) studovali jejich předpoklady o dospělých mužských obětech ženského sexuálního násilí. Výzkum naznačil, že existuje systém mýtů založený na představách o pohlavních rolích. Sexuální agrese ze strany žen vůči mužům byla v rozporu s přesvědčením respondentů o mužské sexuální dominanci a toto chování pak nehodnotili jako sexuální útok. Novější výzkum [10] podpořil tyto výsledky a navíc prokázal, že respondenti se domnívali, že muž, oběť ženské sexuální agrese, pachatelku k aktu sám podněcoval a že znásilnění je pro něho méně stresující než pokud by byly role obrácené a obětí by byla žena. Logickým důsledkem této představy je pak shovívavější postoj k pachatelkám než k pachatelům sexuálních agresí.

Dodnes u většiny lidí přezívá obraz feminity (spojované s atributy submise, něžnosti, romantičnosti) jako něčeho naprosto inkongruentního se sexuálním násilím, a současně i obraz ženy jako pečující a milující matky, který je zase plně inkongruentní s představou sexuálního zneužívání dětí. Ženy jsou dodnes vnímány spíše jako oběti sexuální dominance a sexuálního násilí ze strany mužů. U mnoha lidí přetrvává představa, že sex je něco „co ženy mají a muži chtějí“, nebo něčeho „co muži dělají ženám“.

Podle Struckman-Johnsonové a Andersona [27] se v této oblasti setkáváme s několika dalšími škodlivými mýty. Jedním z nich je například představa, že žena nemůže muži ublížit. U laiků i profesionálů se setkáváme s názory typu: „Ženy takové věci nedělají a i kdyby, neměl by muž být šťasten?“ Sexuálně zneužitý muž, muž, který podlehl manipulacím či vyhrožování ženy a není následně šťasten, má pak problém se svou zkušeností svěřit a zvažuje, zda je normální, pokud se obtížně vyrovnává s negativními pocity. Dalším převládajícím stereotypem je domněnka, že žena nemůže vzhledem ke své velikosti a síle muže fyzicky donutit k sexu. Pomineme-li sice statisticky řídké, ale přesto popsané případy, kdy k tomuto účelu žena užije zbraně (například skalpelu) či využije pomoci dalších osob (například kamarádky), je hlavním pomocníkem v tomto směru alkohol, který výrazně snižuje mužovu schopnost obrany před vynuceným sexem. A konečně zde je přesvědčení, že žena není schopna uskutečnit

sexuální styk s mužem, který po ní netouží. Sarrel a Masters [22] však zjistili, že u muže lze dosáhnout nechtěné erekce stimulací dotyky, k erekci může vést i silná emoce, kterou může být například strach. Popis jedenácti případových studií vyvrací tvrzení, že žena nemůže znásilnit muže.

S ještě větším nepochopením a falešnými představami se bude setkávat sexuální zneužívání a násilí v lesbických vztazích. Už citovaná socioložka Lori B. Girshicková [8], která se v posledních letech zabývala násilím mezi lesbickými a bisexuálními ženami, hovoří o tom, že bez ohledu na sexuální orientaci ženy se předpokládá, že žena je neagresivní, pečující. Tzv. ženský prostor, prostředí bez účasti mužů, je vnímáno z hlediska sexuálního násilí za bezpečné prostředí. V obecném povědomí je násilí mezi ženami považováno za méně závažné. Sex mezi ženami nebývá hodnocen jako „skutečný sex“ a tam, kde neprobíhá skutečný sex, tedy sex zahrnující penetraci penisu, pak nemůže probíhat ani skutečné sexuální násilí.

Autorka tvrdí, že ženská oběť sexuální agrese v lesbickém kontaktu riskuje, že zveřejněním záležitosti spíše ztratí než získá. Podle ní řada policistů a soudců trpí homofobií, která se stává hlavním důvodem, proč se lesbické a bisexuální ženy neobracejí na policii a soudy. Pro pachatelku je pak heterosexisticky nastavený soudní systém výhodou, může počítat s tím, že podobné útoky nejsou posuzovány příliš vážně a že se pravděpodobně nikdy nedostanou k soudu. Autorka zdůrazňuje, že přestože muži – pachatelé znásilnění – často popírají svůj čin, na rozdíl od případů ženské sexuální agrese existuje minimálně právní rámec postihující jejich chování a existuje i slovník, se kterým lze o jejich chování diskutovat.

TYPY SEXUÁLNĚ AGRESIVNÍCH ŽEN

Vývoj typologie ženských pachatelek sexuální agrese je v počátku. Vytvoření typologie postihující odlišnou motivační strukturu těchto žen by bylo prospěšné jak pro oblast prevence, tak vytváření intervenčních strategií.

Většina výzkumů charakteristik pachatelek zatím podle Vandiverové a Kerchera [30] proběhla na velmi malých souborech, kdy je obtížné zobecnovat nad rámec daného vzorku. Limity generalizace jsou dle uvedených autorů dány i zdroji, ze kterých zkoumané soubory pocházejí. Pokud vycházíme ze vzorků získaných v klinické praxi,

všechny nebo alespoň většina pachatelek sexuální agrese trpí závažnými psychickými problémy. Pak je logicky zjištěno, že jde o ženy psychicky nemocné. Výzkumy provedené u vězeňkyň mají ale také omezenou platnost. Zachytávají pouze nejzávažnější případy, které byly klasifikovány jako sexuální delikt. Deskriptivní data získaná na této populaci pak zachycují jen vyhrocené, nejzávažnější případy pachatelek. Tyto popisy pak nemusí odrážet charakteristiky tzv. typické pachatelky.

Sami autoři [30] provedli výzkum 471 dospělých pachatelek registrovaných v souvislosti se spáchaním sexuálního deliktu v Texasu. Převahu pachatelek tvořily ženy zneužívající děti a mládež, menšina vzorku byla tvořena pachatelkami sexuálního deliktu vůči dospělému objektu. Šlo o dvě kategorie pachatelek, homosexuální delikventky a agresivní sexuální delikventky. Kategorie označená jako homosexuální delikventky zahrnovala 22 pachatelek, které měly oproti druhým ženám větší počty uvěznění, primárně si volily ženské oběti a jejich motivace byla často nesexuální – ve většině případů ekonomický zisk. Často se jednalo o donucování, včetně nucení žen k prostituci. Většina obětí těchto pachatelek byly ženy (73 %), v průměrném věku 32 let. Sexuální trestná činnost pachatelek byla součástí jejich bohaté kriminální dráhy a navazovala na antisociální znaky osobnosti.

Kategorie označená jako agresivní sexuální delikventky zahrnovala 17 pachatelek, které sexuálně atakovaly dospělého objekt. Převahou obětí těchto pachatelek byly opět ženy, a to v 88 procentech. Průměrný věk obětí byl 31 let. U této kategorie delikventních žen autoři studie předpokládají, že jejich delikt motivačně souvisel s jejich preferencí sexuálního kontaktu se ženami. Pro tyto případy bylo typické, že pachatelka svou oběť před útokem znala, a vztah, možná i intimní, předcházel sexuálnímu deliktu. V některých z těchto případů se mohlo jednat o domácí násilí uvnitř lesbického páru.

ZÁVĚR

Vyvracení mýtu o sexuálně neagresivní ženě samozřejmě nemá odvádět pozornost od problematiky mužské sexuální agrese vůči ženám. Považujeme však za potřebné poukázat na skutečnost, že i ženy užívají nejrůznější formy sexuálního násilí, jehož výsledkem může být viktimizace muže nebo jiné ženy, v některých případech i se závažnými důsledky na psychiku obětí.

LITERATURA

1. **Anderson, P. B.:** Correlates of college women's self reports of heterosexual aggression. *Sexual Abuse: J. of Research and Treatment*, 8, 1996, pp. 121–131.
2. **Anderson, P., Aymami, R.:** Reports of female initiation of sexual contact: Male and female differences. *Archives of Sexual Behavior*, 22, 1993, pp. 335–343.
3. **Brownmiller, S.:** *Against our will: Men, women and rape.* New York: Simon and Schuster, 1975.
4. **Ellis, L.:** *Theories of rape: Inquiries into the cause of sexual aggression.* New York: Hemisphere, 1989.
5. **Ellis, L.:** A synthesized (biosocial) theory of rape. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 59, 1991, pp. 631–642.
6. **Ellis, L.:** Rape as a biosocial phenomenon. In: G. C. N. Hall, R. Hirschman, J. R. Graham, M. S. Zaragoza (Eds.): *Sexual aggression: Issues in Etiology, Assessment and Treatment.* Washington, Taylor and Francis, 1993, pp. 17–41.
7. **Ellis, L.:** Why some sexual assaults are not committed by men. In: Anderson, P. B., Struckman-Johnson, C. (Eds.): *Sexually aggressive women, current perspectives and controversies.* New York, The Guilford Press, 1998.
8. **Girshick, B. L.:** No sugar, no spice. *Violence Against Women*, 12, 2002, pp. 1500–1520.
9. **Groth, A. N., Birnbaum, H. J.:** *Men who rape: The psychology of the offender.* New York, Plenum Press, 1979.
10. **Hannon, R., Hall, D. S., Nash, H., Formati, J., Hop-sán, T.:** Judgments regarding sexual aggression as a function of sex aggressor and victim. *Sex Roles: A Journal of Sex Research*, 2000. http://www.findarticles.com/cf_0/m2294/2000_Sept/71118809/print.jhtml
11. **Hickson, F. C. I., Davies, P. M., Hunt, A. J., Weatherburn, P., McManus, T. J., Coxen, A. M.:** Gay men as victims of nonconsensual sex. *Archives of Sexual Behavior*, 23, 1994, pp. 281–294.
12. **Hobgen, M., Waterman, C. K.:** Patterns of conflict resolution within relationship and coercive sexual behavior of men and women. *Sex Roles: A Journal of Sex Research*, 2000. http://www.findarticles.com/cf_0/m2294/2000_Sept/71118811/print.jhtml
13. **Krahe, B.:** *The social psychology of aggression.* London, Psychology Press, 2001.
14. **Krahe, B., Schulze, S., Fritsche, L., Waizenhofer, E.:** The prevalence of sexual aggression and victimization among homosexual men. *Journal of Sex Research* 37, 2000, pp. 142–150.
15. **Krahe, B., Waizenhofer, E., Moller, I.:** Women's sexual aggression against men: Prevalence and predictors. *Journal of Sex Research*, 2003. http://www.findarticles.com/cf_0/m2294/5-6_49/107203500/p1/article.jhtml
16. **Lieverse, R., Gooren, L., Assies, J.:** The psychoneuroendocrinology of (sexual) aggression. *J. Psychol. Hum. Sex.*, 11, 2000, pp. 19–36.
17. **Loulan, J.:** *Lesbian passion: Loving ourselves and each other.* San Francisco, Spinsters, 1987.
18. **Mathews, R., Mathews, J. K., Speltz, K.:** *Female sexual offenders: An exploratory study.* Orwel, Safer Society Press, 1989.
19. **McConaghy, N.:** *Sexual behavior.* New York, Plenum Press, 1993.
20. **Miccio-Fonseca, L. C.:** Adult and adolescent female sex offenders: Experiences compared to other female and male sex offenders. *J. Psychol. Human Sexual.*, 11, 2000, pp. 75–88.
21. **O'Connor, A. A.:** Female sex offenders. *Br. J. Psychiat.* 150, 1987, pp. 615–620.
22. **Sarrel, P. M., Masters, W. H.:** Sexual molestation of men by women. *Archives of Sexual Behavior*, 11, 1982, pp. 117–131.
23. **Smith, R. E., Pine, C. J., Halley, M. E.:** Social cognitions about adult male victims of female sexual assault. *Journal of Sex Research*, 24, 1988, pp. 101–112.
24. **Struckman-Johnson, C.:** Sexual coercion reported by women in three midwestern prisons. *Journal of Sex Research*, 2002. http://www.findarticles.com/p/articles/mi_m2372/is_3_39/ai_94130318/print
25. **Struckman-Johnson, C., Struckman-Johnson, D.:** The dynamics and impact of sexual coercion of men by women. In: Anderson, P. B., Struckman-Johnson, C. (Eds.): *Sexually aggressive women, current perspectives and controversies.* New York, The Guilford Press, 1998.
26. **Struckman-Johnson, C., Struckman-Johnson, D., Anderson, P. B.:** Tactics of Sexual Coercion: When men and women won't take no for answer. *Journal of Sex Research*, 2003. http://www.findarticles.com/cf_0/m2272/1_40/101530212/print.jhtml
27. **Struckman-Johnson, C., Anderson, P. B.:** Men do and women don't: Difficulties in researching sexually aggressive women. In: Anderson, P. B., Struckman-Johnson, C. (Eds.): *Sexually aggressive women, current perspectives and controversies.* New York, The Guilford Press, 1998.
28. **Tjaden, P., Thoennes, N., Allison, C. J.:** Comparing violence over the life span in sample of same – sex and opposite sex cohabitants. *Violence and Victims*, 14, 1999, pp. 413–425.
29. **Travin, S., Cullen, K., Protter, B.:** Female sex offenders: Severe victims and victimizers. *J. Forens. Sci.*, 35, 1990, pp. 140–150.
30. **Vandiver, D. M., Kercher, G.:** Offender and victim characteristics of registered female sexual offenders in Texas: A proposed typology of female sexual offenders. *Sexual Abuse: Journal of Research and Treatment*, 2, 2004, pp. 121–137.
31. **Waldner-Haugrud, L. K., Vaden Gratch, L.:** Sexual coercion in gay/lesbian relationships: Descriptives and gender differences. *Violence and Victims*, 12, 1997, pp. 87–98.
32. **Waterman, C. K., Dawson, L. J., Bologna, M. J.:** Sexual coercion in gay male and lesbian relationships: Predictors and implications for support services. *Journal of Sex Research*, 26, 1989, pp. 118–124.
33. **White, J. W., Humprey, J. A.:** Women's aggression in heterosexual conflicts. *Aggressive Behavior*, 20, 1995, pp. 194–202.

Dodáno redakci: 30. 8. 2005

Po skončení recenzního řízení: 5. 10. 2005

*Prof. PhDr. Petr Weiss, Ph.D.
Sexuologický ústav 1. LF UK a VFN
Apolinářská 4
128 00 Praha 2*